

Notat

Fra: Viltseksjonen
Til: SNO v/Seksjon for naturtilstand fauna
Dato: 9. februar 2017 - revidert utgave av versjon 3. februar 2017

Instruks til SNO - oppfølging av skrantesjuka

Bakgrunn

Skrantesjuka (chronic wasting disease (CWD)) ble i april 2016 oppdaget på villrein i Nordfjella villreinområde. Skrantesjuka er en smittsom og dødelig hjortedyrsykdom som smitter både mellom dyr og via miljøet. Til nå er sykdommen funnet på tilsammen tre villrein i den nordlige delen av Nordfjella villreinområde (sone 1), men er så langt ikke påvist i den sørlige delen av Nordfjella villreinområde (sone 2), eller i andre hjortedyrbestander som grenser til villreinområdet.

For å få økt kunnskap om mulig utbredelse av skrantesjuka, er det viktig å få testet flere villrein for sykdommen. Dette gjelder alle villreinområder, men spesielt viktig er det med økt prøvetaking i områder hvor sykdommen er påvist. Dette gjelder Nordfjella villreinområde, og de tilgrensende villreinområdene Lærdal-Årdal og Hardangervidda.

For å redusere smittefare, er det viktig å følge opp meldinger om dyr som viser tegn på sykdommen. Disse bør om mulig avlives og testes for skrantesjuka. For å få teste flere villrein, bør det også tas hjerneprøver av naturlig døde villrein.

For å hindre spredning av skrantesjuka er det behov for tiltak som sikrer at villrein fra hhv sone 1 og sone 2 i Nordfjella villreinområde ikke kommer i kontakt med hverandre, eller hverandres miljø. Fylkesveg 50 utgjør grensa mellom sone 1 og sone 2, men sonene henger sammen ved tunneltaket på Geitryggen. Det er videre ikke ønskelig med kryssing av villrein ved riksveg 7 da skrantesjuka ikke er påvist på Hardangervidda.

Observasjon i felt - tegn på CWD

Ved observasjon av villrein i felt, skal Statens naturoppsyn (SNO) se etter dyr som viser tegn på skrantesjuka. Sykdommen opptrer oftest hos 3-5 år gamle dyr, og er sjeldnere å se hos yngre dyr da inkubasjonstiden er 18-24 måneder. Symptomer hos voksne dyr kan blant annet være:

- koordineringsproblemer, lammelser
- vekttap
- unormal oppførsel, inkludert redusert interaksjoner med andre dyr, slapphet, senkning av hodet, gjentatt gange i faste mønstre
- nervøsitet
- overdreven spyttsekresjon
- skjæring av tenner
- økt drikking og urinering
- hodeskjelvinger.

Beslutning om å avlive villrein

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 c) åpner for uttak av vilt for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Miljødirektoratet kan av eget tiltak iverksette slikt uttak hvis det ikke truer

bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd. Flere tusen villrein felles årlig gjennom jakt, og uttak av enkelte villrein truer ikke bestandens overlevelse.

Miljødirektoratet beslutter av eget tiltak å iverksette felling av villrein som er svekka, skadd eller viser tegn på skrantesjuka i alle villreinområder i Norge. Uttaket skjer i regi av SNO. Dyret bør om mulig filmes for å dokumentere tilstanden før det avlives. Det bør tas bilde av det døde dyret.

For villreinområdene Nordfjella, Lærdal-Årdal og Hardangervidda kan avliving skje etter en mindre streng vurdering sammenlignet med de øvrige villreinområdene, da dette er områder som har høyt fokus på å få inn et økt antall prøver.

Uttak av hjernep prøver fra døde villrein

For oppfølging avliva eller naturlig døde villrein, herunder prøvetaking, se "Vedlegg I - Prøvetaking av villrein".

Oppfølging av rv. 52, rv. 7 og fv. 50

Oppsynet skal følge med på villreinflokker som oppholder seg i nærheten av rv. 7, men overvåkingen kan være noe mindre intensiv enn normalt. Det er ikke ønskelig at dyr krysser vegen. Dersom det er praktisk mulig kan oppsynet styre villreinens bevegelser slik at de holder seg på sørsiden av vegen, ev. nordsiden om dyr kommer nordfra.

I tilfeller der villrein fra sone 1 nærmer seg fv. 50 eller rv. 52 kan jaging være nødvendig for å sikre at villrein ikke vandrer ut av sonen hvor det er kjent at skrantesjuka forekommer. Tilsvarende kan jaging av villrein fra sone 2 som trekker nordover mot sone 1 være nødvendig for å hindre at disse går inn i et område hvor det er kjent smitte.

Naturmangfoldloven § 15 (forvaltningsprinsipp) sier at unødig jaging av viltlevende dyr skal unngås. Jaging som er beskrevet her er vurdert som nødvendig og er følgelig ikke i strid med bestemmelsene i naturmangfoldloven.

Hvis det er hensiktsmessig i forbindelse med jaging av villrein ved fv. 50, rv. 52 eller ved rv. 7 kan dyr som skiller seg ut fra flokken felles, under forutsetning av at dette skremmer de øvrige dyrene i riktig retning. Villrein som vandrer ut av Nordfjella villreinområde kan felles. Fellingen gjennomføres med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 c) tredje ledd.

Rapportering

Ved avliving av villrein, varsel om avliva villrein, eller funn av døde villrein, skal dette alltid meldes til kommunen hvor dyret avlives eller gjenfinnes. Feltskjema for fallvilt (vedlegg II) skal alltid sendes til kommunen, som har ansvaret for å registrere dyret i Hjorteviltregisteret.

Etter viltloven tilfaller verdien av hjortevilt felt utenfor jakt det kommunale viltfondet. Dette gjelder kun dyr som er å anse som mat, jf. vedlegg I.

Ved avliving skal Viltseksjonen orienteres. Viltseksjonen skal holdes jevnlig informert om aktivitet forbundet med jaging ved fv. 50, rv. 52 og rv. 7.

Kontaktpersoner fra SNO

Kontaktpersoner for de ulike villreinområdene:

Villreinområde Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei, Skaulen Etnefjell, Våmur-Roan: Reidar Johan Sandal (90877844).

Villreinområde Brattefjell-Vindeggen, Blefjell, Hardangervidda, Norefjell-Reinsjøfjell, Oksenhalvøya, Fjellheimen, Nordfjella, Lærdal-Årdal: Knut Nylend (99529387).

Villreinområde Vest-Jotunheimen, Sunnfjord, Førdefjella, Svartebotnen, Reinheimen-Breheimen: Esben Bø (95722733).

Villreinområde Snøhetta, Rondane, Sønkleppen, Knutshø: Arne J. Mortensen (48073752).

Villreinområde Tolga Østfjell, Forollhogna: Erik Ydse (48051578).

Seksjonsleder i SNO, Kjartan Knutsen, kan nås på 95820521

Kontaktpersoner hos Viltseksjonen

Ved avlving av villrein sendes informasjon om dette som orientering til Viltseksjonen ved:

Erik Lund (erik.lund@miljodir.no; 920 89 834)

Kari Bjørneraas (kari.bjorneraas@miljodir.no; 952 18 088)

Knut Morten Vangen (knut.morten.vangen@miljodir.no; 905 92 214)

Konklusjon

Med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 c) tredje ledd åpner Miljødirektoratet av eget tiltak for felling av villrein i tråd med beskrivelsene over. Eventuell felling skal gjennomføres i regi av SNO og i tråd med SNO sin fastsatte instruks for statlige fellingslag ved uttak av vilt. Tiltaket iverksettes fra og med 3. februar 2017 og gjelder inntil videre. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan derfor ikke påklages. Eventuell jaging av villrein ved fv. 50, rv. 52 og rv. 7 skal skje i regi av SNO. SNO kan bemyndige andre til å gjennomføre tiltakene.

Vedlegg

Vedlegg I Prøvetaking av villrein

Vedlegg II Fallviltskjema Villrein